

**WETENSCHAPPELIJK COMITE
VAN HET FEDERAAL AGENTSCHAP VOOR DE VEILIGHEID
VAN DE VOEDSELKETEN**

SNELADVIES 06-2015

Betreft : Evaluatie van het risico op introductie van het hoogpathogene aviaire influenzavirus in België, in het bijzonder van de stam H5N8, via wilde vogels rekening houdend met de huidige epidemiologische context: evaluatie van de verhoogde risicoperiode (Dossier Sci Com N° 2014/31).

Sneladvies voorlopig elektronisch goedgekeurd door het Wetenschappelijk Comité op 11 maart 2015 en definitief goedgekeurd tijdens de plenaire zitting op 27 maart 2015.

Samenvatting

Sinds begin november 2014 zijn meerdere haarden van het hoogpathogene aviaire influenzavirus (HPAI) H5N8 vastgesteld in de Europese Unie.

Er wordt aan het Wetenschappelijk Comité gevraagd om zich, via de versnelde procedure, uit te spreken over de periode van verhoogd risico voor het HPAI virus H5N8 en deze duur te motiveren met wetenschappelijke argumenten. Aangezien periodes van verhoogd risico vergezeld gaan van specifieke preventieve bioveiligheidsmaatregelen, spreekt het Wetenschappelijk Comité zich ook uit over deze preventieve maatregelen.

Het Wetenschappelijk Comité is van mening dat de verhoogde risicoperiode stopgezet kan worden in maart 2015 en dat er geen reden is om de maatregelen te verlengen omdat het risico op introductie van HPAI virussen tijdens voorjaarsmigraties kleiner is dan tijdens najaarmigraties van wilde vogels. Het Wetenschappelijk Comité beveelt aan dat de particuliere houders van vogels en pluimvee zouden aangemoedigd worden om sterftegevallen te (blijven) melden om de passieve bewaking van aviaire influenza in ons land te versterken.

Om een duurzaam antwoord te verschaffen op de gestelde vraag, stelt het Wetenschappelijk Comité een alarmsysteem voor met drie risiconiveaus dat gebaseerd is op wetenschappelijke parameters die zijn opgesteld in functie van de captatie van signalen buiten België. De drie risiconiveaus zijn de basiswaakzaamheid, de verhoogde waakzaamheid en het verhoogde risico. Dit alarmsysteem zal in een volgend advies van het Wetenschappelijk Comité gepubliceerd worden.

Summary

Rapid advice 06-2015 of the Scientific Committee of the FASFC on a assessment of the risk of introduction of the highly pathogenic avian influenza virus in Belgium, particularly the H5N8 strain via wild birds, taking into account the current epidemiological context: evaluation of the period of increased risk.

Several outbreaks of avian influenza caused by highly pathogenic avian influenza (HPAI) H5N8 were recorded in the EU since early November 2014.

The Scientific Committee is asked to give an opinion, via an accelerated procedure, on the length of the period of increased risk for introduction of the highly pathogenic avian influenza H5N8 virus and to justify this period by scientific arguments. As periods of increased risk are

combined with specific preventive biosecurity measures, the Scientific Committee gives also an opinion on these preventive measures.

The Scientific Committee is of the opinion that the period of increased risk can be stopped in March 2015 and that the measures have no longer to be prolonged because the risk of introduction of highly pathogenic avian influenza virus is lower during spring migration than during autumn migration of wild birds. The Committee recommends to encourage private holders of birds and poultry to (continue to) notify mortality cases in order to reinforce the passive surveillance for avian influenza in our country.

In order to provide a sustainable response to the question, the Scientific Committee proposes a warning system with three risk levels based on scientific parameters established according to signal capture outside Belgium. The three risk levels are basic vigilance, increased vigilance and increased risk. This warning system will be published in a subsequent opinion of the Scientific Committee.

Trefwoorden

Aviaire influenza H5N8 – migraties – verhoogde risicoperiode – verhoogde waakzaamheid – basiswaakzaamheid – bioveiligheid

1. Referentietermen

1.1. Context

Sinds begin november werden in de Europese Unie meerdere haarden van hoogpathogene aviaire influenza (HPAI) H5N8 vastgesteld:

- Op 4 november 2014: in een kalkoenkwekerij in het noordoosten van Duitsland
- Op 14 november 2014: in drie legkippenbedrijven in Nederland
- Op 14 november 2014: in een fokhennenbedrijf in Nederland
- Op 14 november 2014: in een eendenbedrijf in Nederland
- Op 14 november 2014: in een eendenkwekerij in het Verenigd Koninkrijk
- Op 15 december 2014: in een kalkoenbedrijf in Duitsland
- Op 15 december 2014: in een kalkoenbedrijf in Italië
- Op 16 en 26 januari 2015: twee haarden in het oosten van Duitsland in pluimveekwekerijen van particulieren
- Op 23 februari 2015: in een eendenbedrijf in Hongarije¹.

In deze haarden werd de hoogpathogene H5N8 stam van het aviaire influenzavirus aangetoond.

Dit virus circuleert al sinds meerdere jaren in Zuidoost-Azië en sinds eind 2013 heeft het virus veel uitbraken veroorzaakt in China, Zuid-Korea en Japan. Een haard van H5N1 aviaire influenza werd ook ontdekt in Bulgarije in een pluimveekwekerij van particulieren. Het H5N8-virus werd eind november ook ontdekt bij wilde vogels in Duitsland (bij een wintertaling die werd neergeschoten) en in Nederland (in twee monsters van fecaliën van smienten). Er werden ook gevallen vastgesteld bij wilde vogels, bij hoevepluimvee, en ook in een kalkoenkwekerij in Canada en in de Verenigde Staten. Er werden tot op heden nog geen ziektegevallen bij de mens gemeld.

Ten gevolge van de toename van het aantal uitbraken van vogelgriep in Europa sinds november 2014 heeft de Minister besloten om de preventieve maatregelen te versterken door een periode van verhoogd risico af te kondigen die om de 30 dagen vernieuwd kan worden. Die periodes van verhoogd risico worden beslist op basis van risico-evaluaties door de risicobeheerders van het FAVV, rekening houdende met de implicaties voor de sector. De laatste periode van verhoogd risico zal duren tot 21 maart 2015. Op basis van het Koninklijk Besluit van 5 mei 2008 betreffende de bestrijding van aviaire influenza worden, aan de reeds bestaande preventieve maatregelen, de volgende preventieve bioveiligheidsmaatregelen gedurende de periodes van verhoogd risico toegevoegd voor het hele grondgebied om zo de introductie van het virus in bedrijven via wilde vogels te voorkomen:

- Pluimvee van geregistreerde pluimveebedrijven moet opgehokt worden of op zo'n manier afgeschermd worden dat contact met wilde vogels vermeden wordt. Alle particulieren worden ook ten stelligste aanbevolen om hun pluimvee op te hokken of ze op zulke wijze te beschermen dat contact met wilde vogels vermeden wordt.
- Het voeren en drinken van pluimvee en andere in gevangenschap gehouden vogels moet binnen gebeuren of op zulke wijze dat het contact met wilde vogels onmogelijk gemaakt wordt (deze maatregel is al permanent van toepassing op het pluimvee van professionelen) ;
- Het is verboden om pluimvee en in gevangenschap gehouden vogels te drinken met oppervlaktewater uit reservoirs of met regenwater dat toegankelijk is voor wilde vogels, tenzij dit water behandeld is om eventuele virussen te inactiveren (deze maatregel is al permanent van toepassing op pluimvee van professionelen) ;

---

¹ http://www.oie.int/wahis_2/temp/reports/fr_imm_0000017248_20150225_192617.pdf

- Verzamelingen van pluimvee en andere in gevangenschap gehouden vogels andere dan markten zijn verboden, uitgezonderd tentoonstellingen en prijskampen van pluimvee gehouden door particulieren en van andere in gevangenschap gehouden vogels zonder verandering van verantwoordelijke, op voorwaarde dat het aanwezige pluimvee of andere aanwezige in gevangenschap gehouden vogels gedurende 10 dagen voorafgaand aan de verzameling opgesloten werden of beschermd werden waarbij het contact met wilde vogels onmogelijk was.

Dit was de situatie op het ogenblik van de vraag voor advies aan het Wetenschappelijk Comité (19/12/2014).

Sinds februari 2015 is omwille van een verlaging van het risico dat geëvalueerd is door de risicobeheerders van het FAVV, alsook omwille van sectorale overwegingen het verplicht ophokken van pluimvee van professionele pluimveebedrijven niet meer van toepassing ondanks de periode van verhoogd risico.

Bovendien maakt de recente publicatie van het Koninklijk Besluit van 20 januari 2015 tot wijziging van het Koninklijk Besluit van 5 mei 2008 betreffende de bestrijding van aviaire influenza het enerzijds mogelijk om vogels en pluimvee van particulieren tijdens periodes van verhoogd risico, bepaald door de wetgever en verlengbaar indien noodzakelijk, verplicht op te hokken. Anderzijds laat dat de Minister de keuze toe om één of meerdere van de beschreven maatregelen toe te passen.

Samengevat hebben tijdens de huidige periode van verhoogd risico (begin maart 2015) de enige aanvullende bioveiligheidsmaatregelen ten aanzien van de basissituatie betrekking op het zodanig drenken en voederen dat de vogels en pluimvee van particulieren afgeschermd worden van wilde vogels alsook op het verbod om oppervlaktewaters te gebruiken voor het drenken van vogels en pluimvee van particulieren. Deze twee maatregelen zijn permanent verplicht voor pluimvee van professionelen, zelfs buiten periodes van verhoogd risico. Momenteel is er dus geen enkele ophokplicht meer, noch van pluimvee van professionelen, noch van vogels en pluimvee van particulieren. Kortom, met uitzondering van de oproep tot een hogere waakzaamheid en tot een bijzondere aandacht voor de correcte toepassing van de bioveiligheidsmaatregelen, heeft de huidige periode van verhoogd risico slechts betrekking op de vogels en pluimvee van particulieren.

1.2. Vragen

Gezien deze context worden volgende vragen aan het Wetenschappelijk Comité gesteld :

- 1) Welke duur moet de "periode van verhoogd risico" hebben die door de Minister werd uitgevaardigd, en op welke basis?
- 2) Zijn de bioveiligheidsmaatregelen die van kracht zijn in de gevoelige natuurgebieden nuttig? Zijn ze aangepast aan de huidige epidemiologische context van de ziekte en houden ze voldoende rekening met het risico op insleep via wilde vogels ?
- 3) Is de huidige actieve en passieve monitoring van aviaire influenza bij wilde vogels, die in overleg tussen het FAVV, de Gewesten en het KBIN uitgevoerd wordt, aangepast aan de huidige epidemiologische context van de ziekte? Is het nodig om de monitoring te updaten?
- 4) Welke soorten wilde vogels vormen een risico voor insleep van het hoogpathogene aviaire influenzavirus H5N8 in België?
- 5) Is er een risico op vestiging van het hoogpathogene aviaire influenzavirus in de avifauna in België?

- 6) Welke diersoorten, die in België worden gehouden, zijn vatbaar voor infectie met het hoogpathogene aviaire influenzavirus H5N8?
- 7) Welke zijn de voornaamste manieren van overdracht van het hoogpathogene aviaire influenzavirus H5N8 naar de gevoelige diersoorten?
- 8) Zijn die gevoelige natuurgebieden (http://www.favv-afsc.fgov.be/ai-ia/ai-city/zones_nl.asp) nog relevant en, indien niet, is het mogelijk om ze te updaten?
- 9) Is het nodig, naast de huidige preventieve maatregelen ingesteld op Europees niveau en het actief en het passief toezicht op de ziekte, bijkomende maatregelen te treffen om de insleep van het virus in België te voorkomen en om vroegtijdig een eventuele insleep op de sporen?

Enkel vraag 1 betreffende de “periode van verhoogde risico”, waarvoor een versnelde procedure gevraagd wordt, wordt behandeld in dit sneladvies.

1.3. Wetenschappelijke adviezen

- Advies 48-2006 van het Wetenschappelijk Comité betreffende de evaluatie van het risico voor insleep van het H5N1 aviaire influenzavirus in België als gevolg van de migratie van trekvogels
- Advies van ANSES betreffende de « Evaluation du niveau de risque d'introduction en France du virus IAHP H5N8 via l'avifaune et du risque potentiel pour la santé publique lié à cette circulation d'IA HP » (ANSES, 2014)
- Wetenschappelijk rapport van het EFSA: Highly pathogenic avian influenza A subtype H5N8 (EFSA, 2014)
- Advies van de BfR: Avian influenza: virus transmission (H5N8) resulting from the consumption of poultry meat and poultry meat products unlikely (BfR, 2014)
- Rapid Risk assessment: Outbreaks of highly pathogenic avian influenza (H5N8) in Europe (ECDC, 2014)

1.4. Wetgeving

- Koninklijk Besluit van 5 mei 2008 betreffende de bestrijding van aviaire influenza
- Koninklijk besluit van 20 januari 2015 tot wijziging van het koninklijk besluit van 5 mei 2008 betreffende de bestrijding van aviaire influenza

Gelet op de discussies tijdens de werkgroepvergaderingen van 13 februari en 20 maart 2015 en de plenaire zitting van het Wetenschappelijk Comité van 27 maart 2015,

geeft het Wetenschappelijk Comité het volgende sneladvies :

2. Inleiding

- **Oorsprong van het H5N8-virus.** Het HPAI H5N8-virus dat momenteel in Europa en in de Verenigde Staten optreedt is een van de meerdere afstammelingen van het Aziatische hoogpathogene H5N1-virus, reassortant dat tot de clade 2.3.4. behoort en dat genetische sequenties heeft uitgewisseld met LPAI H4N2, H5N8 en H11N9 virussen in Azië.

- **Scope.** In het kader van dit advies zal het Wetenschappelijk Comité zich niet beperken tot het HPAI H5N8-virus, maar zal het alle hoogpathogene aviaire influenzavirussen (HPAI) in overweging nemen verwant met het Aziatische H5N1-virus. Momenteel circuleert immers niet enkel het HPAI H5N8-virus in Europa en in de wereld : H5N6, H5N2, (van Aziatische oorsprong) H5N1 HPAI virussen, een nieuw HPAI H5N1 virus in de Verenigde Staten, enz. werden reeds geïsoleerd (januari 2015). Het doel van dit advies is om de aanbevelingen zo veel mogelijk uit te breiden naar alle HPAI-stammen. Laag pathogene aviaire influenzavirussen (LPAI) zullen a priori niet in aanmerking genomen worden (bijvoorbeeld, LPAI H7N9 in China). Indien bepaalde aanbevelingen ook van toepassing zijn op de LPAI-virussen, dan zal dit echter vermeld worden.
- **Insleep van H5N8 in Europa.** Volgens het Wetenschappelijk Comité is de migratie van besmette wilde vogels een belangrijke oorzaak van introductie van het H5N8-virus in Europa vanuit Azië. Een ernstige epidemie in Zuid-Korea in januari-februari 2014 verklaart een zeer hoge infectiedruk in Azië gedurende het volledige jaar 2014. Dit was het vertrekpunt voor een migratieperiode met een waarschijnlijk zeer sterke virale besmetting bij trekvogels die via Siberië reizen om zo naar Europa of naar de westkust (Stille Oceaan) van Canada en de Verenigde Staten te vliegen. Een transport van het virus over zeer lange afstand is mogelijk via de overdracht tussen trekvogels van verschillende migratieroutes (Li *et al.*, 2014) ter hoogte van de Euraziatische reproductiegebieden (in Siberië in het bijzonder). Dit kan verklaren dat het virus Europa onrechtstreeks heeft kunnen bereiken vanuit Azië. De recente publicatie van de detectie van gevallen in Rusland in september 2014² ondersteunt de hypothese van de migratieroute. De zeer hoge infectiedruk die eerst geobserveerd werd in Zuid Korea begin 2014 en dan in Azië zou een belangrijke spill-over (overdracht van het virus van gedomesticeerde pluimvee naar wilde vogels) en het voortduren van het virus bij wilde vogels kunnen verklaren, dat de introductie van HPAI-virussen in Europa dit jaar eerder dan in andere jaren heeft bevoordeeld. De introductie in Europa via verplaatsingen van personen of via commerciële weg (d.w.z. via menselijke activiteit) kon niet getraceerd worden, maar dergelijke introductieroutes kunnen niet uitgesloten worden. Het is mogelijk dat sommige haarden in Europa hun oorsprong vinden in migratieroutes, terwijl andere haarden hun oorsprong vinden in handelsactiviteiten met Azië (geval van een pluimveebedrijf in het Verenigd Koninkrijk dat handelscontacten onderhield met Azië, EFSA 2014). De twee hypothesen sluiten elkaar dus niet uit. De oorsprong van de introductie in Europa moet dus gezien worden in een meer algemene context die gepaard gaat met de "verplaatsingen" (handel, verkeer, migratie van vogels, verkeer van personen, ...).
- **Introductie van H5N8 in bedrijven in Europa.** De introductie in bedrijven van gedomesticeerd pluimvee in Europa zou niet rechtstreeks vanuit wilde vogels plaatsgevonden hebben, aangezien het voornamelijk gaat om fokbedrijven van legkippen die binnen gefokt worden (« indoor ») en waarbij er geen rechtstreeks contact is met aangetaste wilde vogels. De introductie in deze bedrijven zou onrechtstreeks plaatsgevonden hebben d.w.z. via menselijke activiteiten, door het binnenbrengen van door het virus besmette personen, voertuigen/materiaal, levende dieren of dierlijke producten, die verbleven hebben in een omgeving die besmet is door excreties/secreties (fecaliën) afkomstig van op het grondgebied aanwezige besmette wilde vogels.

² http://www.oie.int/wahis_2/temp/reports/en_imm_0000016826_20141226_173124.pdf

3. Advies

Aan het Wetenschappelijk Comité wordt gevraagd zich, via de versnelde procedure, uit te spreken over de duur van de periode van verhoogd risico en om dit te motiveren met wetenschappelijke argumenten. Aangezien de periodes van verhoogd risico gepaard gaan met specifieke preventieve bioveiligheidsmaatregelen, zal het Wetenschappelijk Comité zich ook uitspreken over deze preventieve maatregelen.

Het advies van het Wetenschappelijk Comité over het risico op introductie van HPAI-virussen in België via migratie van wilde vogels en over de verhoogde risicoperiodes, is als volgt opgevat:

- enerzijds wordt een gericht antwoord gegeven dat rekening houdt met de huidige epidemiologische situatie van het AI H5N8-virus en met het verzoek om die vraag prioritair te behandelen.
- anderzijds wordt een algemeen antwoord gegeven dat op langere termijn geldig is en meer in het algemeen toepasbaar is op HPAI-virussen.

3.1. Antwoord rekening houdend met de huidige epidemiologische situatie (d.w.z. gericht op de introductie van het H5N8 virus in Europa)

Aangezien de epidemiologische situatie evolueert in de tijd, heeft het Wetenschappelijk Comité de situatie geëvalueerd voor twee periodes : februari en maart 2015.

Februari 2015:

Als men het risico betreffende wilde vogels beschouwt, kan de oorsprong van de besmettingsbron van pluimvee en vogels in België tweërlei zijn : (1) de najaarsmigraties van wilde vogels die nieuwe stammen van Azië introduceren en (2) de Belgische populaties van wilde vogels die endemisch besmet zou zijn vanaf trekvogels zelfs na het vertrek ervan. Gezien het H5N8 virus minder pathogeen is dan het H5N1 virus, is het H5N8 virus meer in staat om te persisteren en zich te vestigen in het lokale wilde avifauna. Het is die tweede hypothese die de voorkeur geniet in februari, aangezien de herfstmigratie beëindigd is.

Het Wetenschappelijk Comité is van mening dat het in februari redelijk lijkt om de verhoogde risicoperiode in stand te houden om de professionele pluimveebedrijven en ander pluimvee en vogels gehouden in gevangenschap te beschermen tegen het risico op introductie van het virus via de wilde fauna omwille van de volgende redenen :

- In Duitsland, een buurland van België, zijn in januari twee gevallen vastgesteld.
- De belangrijkste migratieperiode in het najaar waarbij vogelsoorten die kunnen besmet zijn met het virus, waaronder Anatidae, door België trekken, begint gewoonlijk in de tweede decade van september en eindigt gewoonlijk tijdens de derde decade van november (advies 48-2006 van het Wetenschappelijk Comité). Het risico dat voortkomt uit de gebruikelijke grote migratieroutes bestaat dus niet meer, aangezien de periode van de najaarsmigraties voorbij is. De migraties zijn echter een dynamisch proces die moeilijk te modelleren zijn. Daardoor kan het Wetenschappelijk Comité niet uitsluiten dat er zich in besmette gebieden stroomopwaarts van de migratieroute richting België (d.w.z. ten Noorden en ten Oosten van België) een atypische en onvoorspelbare koudegolf voordoet die besmette soorten zou doen opschuiven richting België door het volgen van de 0°C-isotherm, en dit zelfs buiten de theoretische migratieperiode (Berthold, 1993 ; Ridgill and Fox, 1990).

- De volledige sequencing en de fylogenetische analyse van de virale stammen die zijn opgespoord in de verschillende Nederlandse haarden tonen voldoende genetische divergentie aan om te verklaren dat de introducties in de bedrijven onafhankelijk van elkaar zouden gebeurd zijn, met uitzondering van één geval van overdracht van bedrijf op bedrijf. Die onafhankelijke en bijna simultane introducties zouden gebeurd zijn via excreties/secreties afkomstig van wilde vogels die besmet zijn door verschillende stammen van het H5N8-virus in Europa of van wilde vogels in dewelke het virus op een meer aanzienlijke wijze circuleert dan werd gedetecteerd.
- Het H5N8-virus zou beter aangepast zijn aan wilde vogels dan het H5N1-virus, aangezien bepaalde soorten van wilde vogels asymptomatische dragers zijn van het virus. Terwijl het H5N1 virus enkel langs tracheale weg uitgescheiden wordt, zou het H5N8 bovendien evenveel langs cloacale als langs tracheale weg uitgescheiden worden. Dit verhoogt het risico op overdracht binnen de wilde avifauna. Er bestaat dus een risico van langere persistentie van H5N8 binnen de avifauna t.o.v. H5N1. Bijgevolg, zouden er in februari hoogpathogene H5N8-virussen kunnen circuleren onder wilde vogels in Europa en dit secundair aan de migraties. Tussen 1 september 2014 en 28 februari 2015, en in het bijzonder van november tot januari, werd de bewaking van de wilde vogels versterkt. De aanwezigheid van het H5N8-virus werd niet gedetecteerd (prevalentie van 0%; CI 95% [0% - 0,0998%] ; N=2999 ; exact binomiale distributie). Het kan echter niet uitgesloten worden dat het virus circuleert of heeft gecirculeerd in de Belgische wilde avifauna. De afwezigheid van detectie van het virus bij de wilde vogels in België kan te wijten zijn aan het feit dat het H5N8-virus niet bij alle soorten klinische symptomen uitlokt (en geen morbiditeit/ mortaliteit veroorzaakt, in tegenstelling tot het H5N1-virus), dat de periode van virale excretie beperkt is tot 10 dagen en/of dat de bemonstering op een te kleine schaal is gebeurd.

Voor de maand februari bestond er dus een reëel risico voor professionele bedrijven en ander bij particulieren in gevangenschap gehouden vogels en pluimvee om besmet te raken via wilde vogels, besmet met het H5N8-virus die in Europa (en in België) verblijven. Om die reden geeft het Wetenschappelijk Comité als aanbeveling om, tijdens de maand februari 2015, de periode van verhoogd risico te behouden en de preventieve maatregelen die voorzien zijn in het Koninklijk Besluit van 5 mei 2008 toe te passen om het besmettingsrisico te verminderen: ophokken van pluimvee van professionele bedrijven, voederen/drenken van pluimvee van professionelen en vogels van particulieren zodanig laten gebeuren dat ze afgeschermd zijn van wilde vogels en geen gebruik maken van oppervlaktewateren voor het drinken van pluimvee van professionelen en vogels van particulieren.

Maart 2015

Zoals vermeld in punt 1.1. omvat de huidige verhoogde risicoperiode slechts twee bijzondere maatregelen (boven de basis maatregelen), die enkel van toepassing zijn voor vogels van particulieren (afgeschermd voederen en drinken zodat het contact met wilde dieren beperkt blijft en verbod op het gebruik van oppervlaktewater voor het drinken).

Wat de voorjaarsmigratie betreft, loopt de voornaamste voorjaarsmigratieperiode voor Anatidae gewoonlijk van de laatste decade van februari tot de eerste decade van mei (Advies 48-2006 van het Wetenschappelijk Comité). Als men het risico betreffende wilde vogels beschouwt, kan de oorsprong van de besmettingsbron van pluimvee en vogels in België tweërlei zijn : (1) de voorjaarsmigraties van wilde vogels die naar het Noorden weerkomen en die virussen herintroduceren en (2) de Belgische populaties van wilde vogels die endemisch besmet zou zijn vanaf

trekvogels zelfs na het vertrek ervan. Gezien het H5N8 virus minder pathogeen is dan het H5N1 virus, is het H5N8 virus meer in staat om te persisteren en zich te vestigen in de lokale wilde avifauna.

Het risico op introductie van het virus en het risico op besmetting van de lokale avifauna is echter lager gedurende de voorjaarsmigratie dan tijdens de herfst omdat (1) zelfs als de migratieroutes over gans Europa verspreid kunnen zijn, het aantal trekvogels die over onze gebieden naar het noorden trekt kleiner is, (2) zij doen minder stopplaatsen aan, (3) de infectiedruk tijdens de najaarsmigraties is hoger gezien de endemische toestand in Zuid Oost Azië, en (4) de voorjaarsmigraties, die uit volwassen vogels bestaan, een lagere infectiedruk vertonen dan de najaarsmigraties, die uit jongere en meer immunonaïeve populaties bestaan (advies 48-2006 van het Wetenschappelijk Comité).

Het Wetenschappelijk Comité is van mening dat er geen reden is om tijdens de voorjaarsmigraties vogels van particulieren en pluimvee van professionelen verplicht op te hokken en dat het niet langer noodzakelijk is om de maatregelen m.b.t. het voederen/drenken te behouden alsook deze m.b.t. het verbod op het gebruik van oppervlaktewateren voor het drinken van vogels van particulieren omwille van volgende redenen :

- het risico te wijten aan de voorjaarsmigraties is kleiner dan het risico te wijten aan de najaarsmigraties ;
- de mogelijkheid bestaat altijd dat lokale wilde vogels endemisch besmet worden ingevolge migraties, maar aangezien het moeilijk is deze situatie objectief te beoordelen, zou deze hypothese impliceren dat de maatregelen gedurende het hele jaar moeten getroffen worden, hetgeen in de praktijk niet haalbaar is en een belemmering zou zijn voor de deelname van de hobbyhouders aan de passieve bewaking;
- het merendeel van de professionele bedrijven in ons land hebben een aanvaardbaar niveau van bioveiligheid ondanks het feit dat er in het algemeen minder aandacht wordt geschonken aan de bioveiligheidsaspecten van de verplaatsingen (personen, voertuigen, enz.) (Van Steenwinkel et al., 2011). Er bestaan commerciële contacten tussen professionele bedrijven en die van particulieren, maar deze contacten gebeuren hoofdzakelijk van professionele bedrijven naar particuliere houders (Van Steenwinkel et al., 2011). Derhalve vormen de vogels van particulieren slechts een beperkt risico voor professionele bedrijven.

Het Wetenschappelijk Comité beveelt echter aan dat de particuliere houders van vogels en pluimvee verder zouden aangemoedigd worden om sterftegevallen te (blijven) melden om de passieve monitoring van aviaire influenza in ons land te versterken (bijvoorbeeld door nadruk te leggen op het feit dat de kosten van de laboratorium analyses door het FAVV worden vergoed).

Wat pluimvee van professionelen betreft, moeten de maatregelen inzake voederen/drenken en oppervlaktewateren behouden blijven, zoals reeds voorzien is buiten de periodes van verhoogd risico.

Het Wetenschappelijk Comité is bijgevolg van mening dat het niet langer nodig is de verhoogde risicoperiode te verlengen na de momenteel voorziene periode die loopt tot 21 maart 2015 en dit hoofdzakelijk omdat het risico te wijten aan de voorjaarsmigraties lager is dan het risico te wijten aan de najaarsmigraties.

Het geval dat op 25 februari 2015 in Hongarije ontdekt is, bevindt zich niet op de migratieroutes naar België en vormt bijgevolg geen rechtstreeks risico voor ons land. Immers, de vogels die naar België vliegen of die over ons land reizen naar meer noordelijke of oostelijke gebieden, zijn ofwel afkomstig uit Zuid-Europa, ofwel uit Afrika. Daarentegen, indien een geval of een haard van H5N8 opgespoord wordt langs een voorjaarsmigratieroute richting België, dan zou het alarmniveau verhoogd zijn en de toestand zou opnieuw moeten worden bekeken.

3.2. Algemeen antwoord dat op langere termijn geldig is voor alle HPAI virussen

Teneinde een algemeen antwoord te geven dat geldig is op lange termijn, stelt het Wetenschappelijk Comité een alarmsysteem voor met drie risiconiveaus op basis van vooropgestelde wetenschappelijke parameters, gekoppeld aan preventieve bioveiligheidsmaatregelen die aangepast zijn aan elk alarmniveau. Dit alarmsysteem is gebaseerd op de captatie van signalen buiten België (bvb. regelmatige analyse van de situatie in Azië) en zou het mogelijk maken preventieve maatregelen proactief in te voeren tegenover de introductie van hoogpathogene aviaire influenza in ons land.

Dit alarmsysteem impliceert niet langer het bepalen van herhaalde periodes van verhoogd risico met een vooraf bepaalde duur van 30 dagen. Het systeem is niet enkel van toepassing op het HPAI-virus H5N8, maar heeft betrekking op alle HPAI-virussen waarvoor een actieve rol van de avifauna in de verspreiding werd aangetoond. Het systeem houdt echter geen rekening met het zoönotisch karakter van sommige HPAI-virussen.

Dit alarmsysteem met drie niveaus is gekoppeld aan voorstellen van preventieve bioveiligheidsmaatregelen die aangepast zijn op elk niveau, enerzijds voor de professionele bedrijven en anderzijds voor de particuliere houders. In functie van het risiconiveau worden de te treffen maatregelen beschreven voor het gehele grondgebied of enkel voor de gevoelige natuurgebieden.

Dit alarmsysteem zal in een volgend advies van het Wetenschappelijk Comité gepubliceerd worden.

4. Besluit

Er wordt aan het Wetenschappelijk Comité gevraagd zich uit te spreken over de duur van de verhoogde risicoperiode voor introductie van het hoog pathogene aviaire influenzavirus H5N8 en deze duurtijd te verantwoorden door wetenschappelijke argumenten.

Het Wetenschappelijk Comité is van mening dat de verhoogde risicoperiode moest worden verder gezet in februari 2015 aangezien er in januari in Duitsland, buurland van België, twee gevallen werden vastgesteld. Daarentegen kan de periode van verhoogd risico in maart 2015 worden stopgezet, aangezien het risico op introductie van hoogpathogene aviaire influenzavirussen door wilde vogels in bedrijven tijdens voorjaarsmigraties kleiner is dan tijdens najaarmigraties.

Het Wetenschappelijk Comité beveelt aan dat de particuliere houders van vogels en pluimvee zouden aangemoedigd worden om sterftegevallen te (blijven) melden om de passieve monitoring van aviaire influenza in ons land te versterken (bijv. door de nadruk te leggen op het uitvoeren van laboratorium analyses zonder kosten).

Teneinde een algemeen antwoord te geven dat geldig is op lange termijn, stelt het Wetenschappelijk Comité een alarmsysteem voor met drie risiconiveaus gebaseerd op wetenschappelijke parameters die zijn opgesteld in functie van de captatie van de signalen buiten België. De drie risiconiveaus zijn de basiswaakzaamheid, de verhoogde waakzaamheid en het verhoogde risico. Dit alarmsysteem zal in een volgend advies van het Wetenschappelijk Comité uitgewerkt en gepubliceerd worden.

Er werden negen vragen aan het Wetenschappelijk Comité gesteld. Dit sneladvies heeft enkel betrekking op de eerste vraag. Een volgend advies betreffende alle vragen zal uitgebracht worden. Indien wijzigingen aangebracht moeten worden aan dit sneladvies na discussies over de andere vragen, zullen deze in het volgend advies van het Wetenschappelijk Comité opgenomen worden.

Voor het Wetenschappelijk Comité,

Prof. Dr. E. Thiry (Get.)
Voorzitter

Brussel, 30/03/2015

Referenties

Berthold P. Bird migration. A general survey. Oxford Ornithology series. Oxford University Press, **1993**, Oxford.

Li X., Zhang Z., Yu A., Ho S.Y., Carr M.J., Zheng W., Zhang Y., Zhu C., Lei F. and Shi W. Global and local persistence of influenza A(H5N1) virus. *Emerg. Infect. Dis.*, **2014**, 20, 1287-95.

Ridgill S. C., and Fox A. D. Cold weather movements of waterfowl in Western Europe. IWRB Special publication N°13, **1990**, Slimbridge.

Van Steenwinkel S., Ribbens S., Ducheyne E., Goossens E. and Dewulf J. Assessing biosecurity practices, movements and densities of poultry sites across Belgium, resulting in different farm risk-groups for infectious disease introduction and spread. *Prev. Vet. Med.*, **2011**, 98, 259-70. doi: 10.1016/j.prevetmed.2010.12.004.

Leden van het Wetenschappelijk Comité

Het Wetenschappelijk Comité is samengesteld uit de volgende leden :

D. Berkvens, A. Clinquart, G. Daube, P. Delahaut, B. De Meulenaer, S. De Saeger*, L. De Zutter, J. Dewulf, P. Gustin, L. Herman, P. Hoet, H. Imberechts, A. Legrève, C. Matthys, C. Saegerman, M.-L. Scippo, M. Sindic, N. Speybroeck, W. Steurbaut, E. Thiry, M. Uyttendaele, T. van den Berg, C. Van Peteghem[†]

* Extern expert

Belangenconflict

Er werden geen belangenconflicten vastgesteld voor wat betreft dit advies (antwoord op vraag 1).

Dankbetuiging

Het Wetenschappelijk Comité dankt de Stafdirectie voor de risicobeoordeling en de leden van de werkgroep voor de voorbereiding van het ontwerpadvies. De werkgroep was samengesteld uit :

Leden van het Wetenschappelijk Comité:	T. van den Berg (verslaggever), J. Dewulf, E. Thiry, C. Saegerman,
Externe experts :	M. Gilbert (ULB), D. Vangeluwe (IRSNB)

Wettelijk kader van het advies

Wet van 4 februari 2000 houdende oprichting van het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen, inzonderheid artikel 8;

Koninklijk besluit van 19 mei 2000 betreffende de samenstelling en de werkwijze van het Wetenschappelijk Comité ingesteld bij het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen;

Huishoudelijk reglement, bedoeld in artikel 3 van het koninklijk besluit van 19 mei 2000 betreffende de samenstelling en de werkwijze van het Wetenschappelijk Comité ingesteld bij het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen, goedgekeurd door de Minister op 9 juni 2011.

Disclaimer

Het Wetenschappelijk Comité behoudt zich, te allen tijde, het recht voor dit advies te wijzigen indien nieuwe informatie en gegevens ter beschikking komen na de publicatie van deze versie.